

AZ ELEVEN TŰZ JÉGBARLANG

A *Focul Viu*, vagyis az Eleven tűz nevű jeges barlang a romániai *Bihar-hegység* közép-pontjában, a *Padis-fennsík* nyugati peremén, a *Sárga-Körös* (Izbucu Galbenei) forrásától nem messze található.

A padisi turistaházból kiindulva és jó tempóban gyalogolva egy nap alatt érhető el és járható be a barlang, s közben a *Csodavár* meg a *Sárga-Körösnek* a forrása is megtekinthető. A *Körös* forrásától kijövet a bájos *Virágok rétjén* (Poiana Florilor) egy hosszú kaptató kezdődik, amely elvezet a barlang tágas, szakadékszerű lejáratahoz; ez erősen hasonlít a bükk *Udvarkő* szakadékdolinájához.

A barlang persze nincs kiépítve. A civilizáció nyomait csak a turisták által ácsolt *falétrában* fedezhetjük fel. Ezen a létrán lefelé haladva jól érezhető, hogy az ember hovatovább egy *fagyos légtömb*ban süllyed el. Ennek hőmérséklete nyáron sem emelkedik 0 Celsius-fok fölé. A bejárat szakasz után két, nagyjában 20×20 méteres *terem* következik. Közülük az elsőnek a *mennyezetén* jókora *rés* tátong, alatta pedig nyáron is egy szabályos kúp alakú *hó-kupacot* találunk; ennek magassága mintegy 5 méter, s a peremén már kisebb — 30-60 centiméter magas —, álló cseppkőhöz hasonló jégképződ-

mények fejlődnek ki. Az igazi jégvilág azonban a *belső* teremben van. Ott jégen járunk, azaz hogy botladozunk, s 5-6 méter magas jégoszlopokat csodálhatunk meg. A hosszú ideig meg nem olvadó jég színe leírhatatlanul szép világoskék.

Alki júniusban délidőben érkezik oda, az egyszerű és nagyon ritka jelenségnek lehet a tanúja: a *Nap* az első terem mennyezetének nyílásán át egyenest a *nagy jégoszlopokra* süt be. Ezt a jégről visszaverődő napfényt figyelhették meg a tájon élő román pásztorok is, innen a barlang neve, a *Focul Viu*, azaz *Eleven tűz*.

A barlangok *belső hőmérséklete* általában megegyezik az ottani *táj évi középhőmérsékletével*. Ez Bihar magasabb régióiban plusz 4 Celsius-fok körül van. E tény tehát önmagá-

ismerkedés a jégvilággal. A bihari *Eleven tűz (Focul Viu) barlang* részlete. (A szerző felvétele)

ban nem magyarázza meg a barlangi jég keletkezését. Alaposabb vizsgálattal azonban — a bejárat közelében — minden barlangban kimutatható egy *hidegpont*; ennek térségében még nem érvényesül a belső — kiegyenlített — hőmérséklet, mert télen a külvilágból a nehezebb hideg levegő „befolyik” oda, s ott aztán „megül”. Ha pedig a hidegpont környéke *katlanszerű*, vagy ha a légmozgás csekély, a hideg levegő tartósan felhalmozódhat, s megindulhat a jégképződés.

A *Focul Viu*ban a *veremszerű* üreget kitöltő hideg levegő nagy felületen érintkezik a külvilággal, ezért előfordul, hogy az óriási jégcsapok nyáron megolvadnak. Ha azonban a nyár hűvös és esős, még hízhat is a jég.

Ha egy jégbarlangot nagyüzemi turisztikai látványossággá építenek ki, a hideg levegő esetleg utat talál egy kitágított vagy újonnan épített tárnán át. Ez megzavarhatja az *érzékeny* légáramlási rendszert, s a jégképződmények olvadásnak indulhatnak. Szerencsére a bihari jégbarlangot ez a veszély nem fenyegeti.

Dr. Hír János

